

**Бүлүү улууһун үөрэбин салаата
Бороҕон орто оскуолата**

**Бороҕон оскуолатыгар
пионерскай үлэ тэриллитэ**

**Хомуйан онордо: Бороҕон орто оскуолатын
учуутала Мальцева Матрена Андреевна**

Чай с.

ИЙИНЭЭБИТЭ

Кириитэ.....	3 стр
1. Бороџонно үөрэхтээһин тэриллитин историятыттан.....	3 стр
2. Пионерскай сыллар тустарынан летопись.....	4 стр
3. ЫБСЛКС Киин комитетын «Бастын пионербаһаатайга» знагынан бэлиэтэммит Гоголева (Майорова) Евдокия Гаврильевна.....	16 стр
4. «Приморьеџа экскурсия» Гоголева Е.Г. ахтыыта.....	19 стр
5. 1964 сылтан саџаламмыт «Хорошие поступки» илиинэн суруллан тахсыбыт сурунаал.....	21 стр
Түмүк.....	24 стр
Туһаныллыбыт литература.....	25 стр
Сыһыарыылар.....	26 стр

Бу үлэбин суруйарбар сүрүн матырыяал быһыытынан туһаным ийэм Гоголева Евдокия Гаврильевна ахтыыларын уонна уура сылдыбыт «Бороҕон оскуолатын летописа» исторической докумуонун, 1964 с. саҕалаан илиинэн суруллубут «Хорошие поступки» сурунаалы.

Бороҕонно үөрэхтээһин тэриллитин историятыттан

Бороҕонно оскуола 1946 сылтан ыла үлэлиир. Маннай икки эрэ кылаастаах этэ. Үөрэтии сахалыы барар.

1946-47 үөрэх дьылыгар бу оскуолаҕа I уонна II кылааска барыта 39 оҕо үөрэммитэ. III уонна IV кылаастар оҕолоро атын оскуолаҕа баран үөрэнэллэрэ.

Бу дьыл интернат иһигэр 11 оҕо олорбута. РайОНО 7 оҕо интернат миэстэтин биэрбитэ. 4 үөрэнээччигэ оччотооҕу Сталин аатынан колхоз быһаччы көмөнү онорон, интернакка олордубута.

Оскуола бэйэтэ анал дьиэтэ суох. Онон 1933 с. тутуллубут ыал дьиэтигэр үлэлээбитэ. Оскуолаҕа 25 паарта баара уонна 2 остуоллааҕа. Бу сыл биир да хаһыакка, сурунаалга сурутуу суоҕа. Көрдөрөн үөрэтэр пособие олох суоҕа. Оскуолаҕа чэрэниилэ суоҕа мэхэйдэри үөскэтэрэ. Учебник эмиэ олох көстүбэтэҕэ. Арифметика 2 учебнига баара. Бу учебниктар урукку алфавитынан латынскайдьы суруллубут этилэр. Үөрэх тэрилэ суоҕа иитэр-үөрэтэр үлэҕэ улахан мэхэйдэри үөскэтэллэрэ.

Оскуола заведующайынан, пионербаһаатайынан уонна II кылаас учууталынан олунньу 15 күнүгэр дылы Павлов Николай Афанасьевич үлэлээбитэ. I кылаастарга Иванова Мария Гаврильевна үлэлээбитэ. Олунньу 15 күнүттэн Николай Афанасьевич колхоз председателинэн анаммытыгар кини оннугар заведующайынан хаалбыта, II кылаастары үөрэтэр буолбута. I кылаас учууталынан уонна пионербаһаатайынан Попова Вера Ильинична анаммыта.

Бу сыл 11 пионер баара. Үөрэх билиитэ 100% тэннэспитэ.

Пионерскэй сыллар тустарынан летопись

1947-48 үө.дь.

Оскуола 5 толору кылаастаммыта:

0 кылааска – 3 үөрэнээччи

I кылааска – 16 оҕо

II кылааска – 20 оҕо

III кылааска – 10 оҕо

IV кылааска – 7 оҕо

Бу оҕолортон үөрэх дьыла бүтэригэр 3 оҕо араас биричиинэнэн үөрэхтэриттэн уурайбыттар.

Интернакка 17 оҕо олорон үөрэммит. Интернат воспитателэ Дмитриев Семен Андреевич.

Учууталлар:

- 0 кылааска – Дмитриев С.А.
- I кылааска – Иванова М.Г.
- II кылааска – Иванова М.Г.
- III кылааска – Дмитриев С.А.
- IV кылааска – Александров Р.И.

Оскуола заведующайынан уонна пионербаһаатайынан бу дьыл анал педагогической үөрэхтээх Александров Роман Иванович үлэтин саҕалаабыта.

Оскуоланы бүтэрбит маннайгы выпуск оҕолоро Хампа оскуолатыгар салгыы үөрэнэ барбыттара:

1. Александров Никита
2. Семенов Илья
3. Семенов Кеша (Николаевич)
4. Иванова Христина
5. Алексеев Афоня (Семенович)
6. Дмитриева Ирина
7. Каратаев Костя
8. Каратаев Афоня

1948-49 үө.дь.

- 0 кылааска – 5 үөрэнээччи
- I кылааска – 6 оҕо
- II кылааска – 15 оҕо
- III кылааска – 14 оҕо
- IV кылааска – 9 оҕо

Учууталлар:

Александров Р.И. – заведующай, пионербаһаатай

Дмитриев С.А. – учуутал, воспитатель

Иванова М.Г. – учуутал

Оскуолаҕа 18 пионер баара. Үөрэх дьыла бүтүүтэ 21 пионер буолбут. Үөрэх билиитэ 76,2%. «Пионер» диэн хаһыат 3 нүөмэрэ тахсыбыта.

1949-50 үө.дь.

- 0 кылааска – 5 үөрэнээччи
- I кылааска – 4 оҕо
- II кылааска – 11 оҕо
- III кылааска – 13 оҕо
- IV кылааска – 17 оҕо

Бу оҕолортон саас кылаастарын 27 эрэ үөрэнээччи тахсыбыта, онтон атына иккис сылын хаалбыттара.

Оскуола үрдүнэн 12 пионер баар. Пионердар үөрэхтэрин билиитэ 66,6%. Оскуола 7 араас сурунаалга уонна хаһыакка сурутуулаах этэ. Оскуолаҕа 4 куруһуок үлэлээбитэ: хоровой, самодеятельность, физкультурнай уонна нуучча тылын.

Учууталлар:

Александров Р.И. – заведующая, пионербаһаатай
Дмитриев С.А. – учуутал, воспитатель

1950-51 үө.дь.

0 кылааска – 5 үөрэнээччи
I кылааска – 4 оҕо
II кылааска – 5 оҕо
III кылааска – 13 оҕо
IV кылааска – 9 оҕо

Бу үөрэх дьылыгар Новиков Степан Гермогенович диэн сана учуутал кэлэр. Кини соботоҕун I, II, III кылаастары кытта үлэлиир уонна воспитателлиир. Александров Р.И. – 0, IV кылаастарга учуутал, заведующая, пионербаһаатай уонна нэһилиэнньэҕэ пропагандист.

Новиков С.Г. «Рукоделие» куруһуогу салайар.

1951-52 үө.дь.

Бу сыл V кылаас аһыллан үлэлиир.

0 кылааска – 3 үөрэнээччи
I кылааска – 7 оҕо
II кылааска – 14 оҕо
III кылааска – 16 оҕо
IV кылааска – 14 оҕо
V кылааска – 29 оҕо

Учууталлар:

1. Александров Роман Иванович – заведующая
 2. Новиков Степан Гермогенович
 3. Иванов Василий Андреевич
 4. Петрова Мария Дмитриевна
 5. Каратаев Игнатий Иванович
 6. Гоголева Мария Федоровна
- Интернакка 35 оҕо олорор.

Старшай пионербаһаатайынан Гоголева М.Ф. үлэлээбит. **Балаҕан ыйын 25 күнүгэр тэрээһин сборга Тимофеев Костя дружинаҕа Д.А.Гуляев аатын инэрэр туһунан этии киллэрэр.** Бары биир санаанан ылыналлар.

Дружина састааба:

1. Яковлева Тома – дружина советын председателэ
2. Быкалыров Витя – барабанщик
3. Унаров Виссарион – горнист
4. Скрябин Афоня – редактор
5. Ионова Маня – знаменосец

I этэрээккэ Олег Кошевой аатын бу сборга инэрдилэр.

II этэрээккэ – Зоя Космодемьянская

III этэрээккэ – Лиза Чайкина

«Костер» диэн хаһыат таһаарарга сүбэлэстилэр. Бу хаһыат үлэһиттэрэ:
Афанасьев Афоня, Иванов Коля.

Дружинаҕа барабан, горн, знамя наадалар. 30 пионерскай хаалтыс баар.
Оскуола үрдүнэн үөрэх билиитэ – 46%.
Дружина үөрэгин билиитэ – 47,1%.

1952-53 үө.дь.

Оскуолаҕа барыта 87 оҕо үөрэнэр. 56 пионер, 12 комсомол чилиэнэ баар.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Абрамова Евдокия Прокопьевна
3. Сергеева Августина Алексеевна
4. Дмитриев Семен Андреевич
5. Осипова Екатерина Петровна
6. Петрова Мария Дмитриевна
7. Лакомкина Людмила Николаевна
8. Сеницына Ольга

Пионербаһаатайынан Сергеева А.А. үлэлиир.
Дружина үөрэбин билиитэ – 55%.
Комсомолецтар үөрэхтэрин билиитэ – 66%.

1953-54 үө.дь.

Оскуолаҕа 96 үөрэнээччи баар.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Абрамова Евдокия Прокопьевна
3. Горохова Лидия Васильевна
4. Дмитриев Семен Андреевич
5. Осипова Екатерина Петровна
6. Петрова Матрена Спиридоновна
7. Лакомкина Людмила Николаевна
8. Дашевский Кирилл Дмитриевич
9. Иванов Василий Андреевич
10. Афанасьев Афанасий Федорович

Старшай пионербаһаатай - Лакомкина Людмила Николаевна.
Дружина үөрэбин билиитэ – 71%.
Комсомолецтар үөрэхтэрин билиитэ – 79%.
Оскуола иһинэн 5 куруһуок тэриллэн үлэлиир.

(Летопись листэрэ түһэн сорох сыллар көппүттэр)

1953 с. – пришкольной участок

1954 с. – тыыннаах мундук

1955 с. – кыраайы үөрэтэр музей

1956 с. – ухун, кылгас күннээх туристической походтар тэриллибиттэрэ¹

1959-60 үө.дь.

Сайын оскуола оҕолоро: Сергина Христина, Долонова Катя, Павлов Валерий, Яковлева Тоня уонна Афанасьев Клим Бүлүү оройуонун оскуолатын оҕолорун кытта туристической походка сылдыбыттара.

Пионердар сана тэриллибит кролик ферматын кытта шефтэһэн үлэлээбиттэрэ.

II этэрээт пионердара оскуола тыннаах муннугун көрдүлэр.

Оскуолаҕа 6 араас куруһуок үлэлиир.

Пионердар туһалаах үлэлэр разведчиктара буоллулар. Уонча араас альбомнары таһаардылар. Онтон саамай үчүгэйдэрэ: «Фантазия», «Туһалаах сүбэлэр», Д.А.Гуляев туһунан альбом. Октябреноктар бэйэлэрэ эмиэ альбомнары таһаараллар.

Дружина үөрэҕин билиитэ – 93,1%.

Октябреноктар үөрэхтэрин билиитэ – 68%.

Оскуола үрдүнэн – 82%.

Оскуоланы бүтэрбит оҕолор:

1. Боронов Кеша
2. Егоров Афоня
3. Сергина Христина
4. Сивцев Вася

1960-61 үө.дь.

Оскуолаҕа барыта 83 оҕо үөрэммит.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
3. Борисова Степанида Даниловна – математика
4. Горохова Лидия Васильевна – нуучча тыла
5. Майорова Евдокия Гаврильевна – нач.кылаас, ст.пионербаһаатай
6. Степанова Ан. Дмитриевна – завуч
7. Степанов Михаил Дмитриевич – нач.кылаас
8. Скрябина Ольга Егоровна – нач.кылаас
9. Прокопьева Степанида Алексеевна – нач.кылаас
10. Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель

Д.Гуляев аатынан пионерскай дружина икки сыллаах походка бэлэмнэнэр. Бу үлэ «Пионердар – Ийэ дойдуга» диэн девизтээх барар. Икки сыллаах былаан ылынан үлэлэрин саҕалаабытынан барбыттара.

Колхозка бу дьыл элбэх көмөнү оскуола коллектива онорбута. Ол курдук үөрэнээччилэр 32 ньирэйи бэйэлэрэ ылан ииппиттэрэ. Күһүн тийэн туттарбыттара. Ньирэй сууккатааҕы эбиллиитэ 600 гр тэннэспитэ.

¹ Александров Р.И. Бороҕон нэһилиэгэ XX-с үйэҕэ. Бүлүү, 2002. С. 113.

Пионерской дружина «Семилетка спутнигын» аатын ылбыт.

Бу үөрэх сылыгар ыам ыйыгар Якутскайга туристар үлэлэрин быыстапкага буолбута. Быыстапкага биһиги оскуола оҕолоро ситиһиилээхтик кыттан II бириистээх миэстэни ылан, Приморьега 10 турист путевканы наһараадаланан бара сырыттылар:

1. Афанасьев Клим
2. Быкалыров Степа
3. Долонова Катя
4. Павлов Валерий
5. Семенова Роза
6. Сергина Христина
7. Сивцев Августин
8. Тимофеев Павел
9. Федоров Родион
10. Яковлева Тоня

Музейы байытар сыаллаах оҕолор айымньыларын конкурса салҕанан барар.

Оскуоланы бүтэрбит оҕолор:

1. Долонова Катя
2. Семенова Роза
3. Унаров Коля
4. Каратаев Дмитрий

1961-62 үөдь.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
3. Борисова Степанида Даниловна – математика
4. Горохова Лидия Васильевна – завуч
5. Майорова Евдокия Гаврильевна – I кылаас, ст.пионербаһаатай
6. Александров Роман Иванович – физкультура
7. Семенова Мария Даниловна – III кылаас
8. Семенов Иннокентий Тимофеевич – II кылаас
9. Гоголев Серафим Иванович – ырыа уч.
10. Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель

Д.Гуляев аатынан пионерской дружина «Пионеры – Родине» девизтээх икки сыллаах куоталаһытын эмиэ салгыы ыытар. Оҕолор двухлетканы үчүгэйдик түмүктүүргэ күүстэрин харыстаабаттар. Колхозка араас үлэлэргэ көмөнү онороллор.

Сааскы каникулга буолбут үөрэнээччилэр олимпиадаларыгар начальнай уонна үрдүкү кылаастар I миэстэлэри ылбыттар.

Абыс кылаастаах оскуола тутуута саҕаламмыта. Котлованы оҕолор учууталларын кытта 1 нэдиэлэ хаспыттара.

Тоҕуска уонна Кэбээйигэ улахан концертаах агитпоход тэриллибитэ. Пионерской дружина 100% үөрэҕи ситиспитэ. Двухлетка түмүгэ буолбута.

Д.Гуляев аатынан Бороџон пионерскай дружината Бүлүү оройуонугар I миэстэни ылбыта. Онон Саха АССР комсомолун Обкомун Бочуотунай кинигэтигэр киирэр чиэскэ тиксибитэ уонна Бочуотунай Грамотанан наџараадаламмыта.

Сайын туристар Бүлүүгэ туристар куоталаһыларыгар кыттан I миэстэни ылбыттара. Онтон Дьокуускай куоракка республика күрэџэр кыттыбыттара.

1962-63 үө.дь.

Бу үөрэх дьылыгар барыта 99 оџо үөрэммит.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
3. Борисова Степанида Даниловна – математика
4. Горохова Лидия Васильевна – завуч, нуучча тыла
5. Майорова Евдокия Гаврильевна – II кылаас, ст.пионербаһаатай
6. Александров Роман Иванович – физкультура
7. Семенова Мария Даниловна – III кылаас
8. Семенов Иннокентий Тимофеевич – I кылаас
9. Гоголев Серафим Иванович – ырыа уч.
10. Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель

Д.Гуляев аатынан пионерскай дружина «Бастын дружина» иһин күрэхтэһиигэ кыттан III миэстэни ылла.

Колхозка араас үлэлэргэ көмөнү онороллор.

Сааскы каникулга Хампаџа буолбут үөрэнээччилэр олимпиадаларыгар начальнай уонна үрдүкү кылаастар II миэстэлэри ылбыттар. Онно кыра кылаастар концертара I миэстэни ылла.

Саҥа оскуола бастакы этэһин тутан бүтэрдилэр. Тутууга учаастак аайыттан кэлэн үлэлээтилэр.

Тоџуска улахан программалаах концерт туруорулунна. Оскуола иһинэн 7 араас куруһуок үлэлээн кэлбит.

Бу үөрэх дьылыгар 3 пионер комсомолга киирбиттэр. Ол эрэн комсомольскай тэрилтэ тэриллибэтэ, колхозтааџы комсомольскай тэрилтэџэ учуокка турдулар.

Комсомольскай тэрилтэ үөрэџин билиитэ – 100%

Дружина – 87,5%

Оскуола үрдүнэн – 80,8%

Оскуоланы бүтэрбит оџолор:

1. Дмитриев Коля
2. Варламов Костя
3. Егорова Улита
4. Колтовская Лана
5. Каратаева Галя
6. Каратаева Зоя
7. Спиридонов Митя

1963-64 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн барыта 111 оҕо үөрэммит. Үөрэх билиитэ – 90%.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
3. Борисова Степанида Даниловна – математика
4. Горохова Лидия Васильевна – завуч, нуучча тыла
5. Майорова Евдокия Гаврильевна – II кылаас, ст.пионербаһаатай
6. Александров Роман Иванович – физкультура, труд
7. Семенова Мария Даниловна – III кылаас
8. Семенов Иннокентий Тимофеевич – I кылаас
9. Гоголев Андрей Федорович – IV чиэп. нуучча тыла
- 10.Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель

«Имя Ленина в сердце каждом, верность партии делом докажем» диэн девизтээх этэрээттэр куоталаһыларыгар пионердар активнайдык кытталлар.

Хампаҕа буолбут үөрэнээччилэр олимпиадаларыгар I миэстэни ыллылар. Ордук творчествоҕа бастаатылар. Олус үчүгэй оноһуктар бааллар.

Комсомолга бастың пионердар киирдилэр. Онон туспа комсомольскай тэрилтэ тэрилиннэ. Комсомольскай тэрилтэ секретара Колтовская Лиза. Үөрэхтэрин билиитэ – 100%.

Бу дыһыл колхозка араас үлэҕэ кытыннылар. Оскуола тутуутун иккис этээһин бүтэрдилэр. Атын учаастактан көмө биэрбэтилер.

Үөрэх дыһыла бүтээтин 20-чэ оҕолоох сайынны детплощадка үлэлээтэ.

Дружина үөрэҕин билиитэ – 92,3%

1964-65 үө.дь.

Бу үөрэх дыһылыгар барыта 138 оҕо үөрэммит. Быйыл сана 8-с кылаас аһылынна. Үөрэх билиитэ – 86%.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Иванов Иннокентий Николаевич - завуч
3. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
4. Борисова Степанида Даниловна – математика
5. Майорова Евдокия Гаврильевна – I кылаас, ст.пионербаһаатай
6. Александров Роман Иванович – математика
7. Семенова Мария Даниловна – II кылаас
8. Семенов Иннокентий Тимофеевич – физкультура
9. Гоголев Андрей Федорович – нуучча тыла
- 10.Тимофеева Мария Григорьевна - III кылаас
- 11.Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель

Бастың этэрээт иһин куоталаһы быйыл «Сияйте, ленинские звезды» девизтээх барда. Араас үлэҕэ оҕолор активнайдык кытыннылар. Хампаҕа куоталаһа карантин мэхэйдээн барбатылар. «Бэлэм буол» хаһыат бирииһин иһин кэтэхтэн куоталаһыга республикаҕа II миэстэни ылан вымпелынан уонна сыаналаах бэлэҕинэн бэлиэтэннилэр.

Сайын экспедиционной этэрээт Тиксиигэ тийэ сырыттылар.
«Клуб дошкольников» арийан үлэлэттибит.

Бастын пионердар комсомольскай тэрилтэбэ киирдилэр. Пионердар ахсааннара 73 буолла. Үөрэхтэрэ – 92,6%.

Манньык 8-с кылаас оҕолоро үөрэхтэрин бүтэрдилэр:

1. Дмитриев Толя – БПУ
2. Дмитриев Коля – производствоҕа
3. Кондаков Ваня – Хампа, IX кыл.
4. Колтовская Лиза - Хампа, IX кыл.
5. Тимофеев Павел - Хампа, IX кыл.
6. Сивцев Августин - Хампа, IX кыл.
7. Яковлева Лида - Хампа, IX кыл.
8. Федоров Родион – СА кэkkэтигэр сулууспалыыр

Степанов Василий иккис сылын хаалла.

1965-66 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 160 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – 12, үөрэх билиитэ 100%.

Пионердар – 62, үөрэхтэрэ 86%.

Оскуола үрдүнэн билии – 85%.

Быйыл VIII кылааһы бүтэрдилэр:

1. Александрова Валя - Хампа, IX кыл.
2. Александрова Клава - Хампа, IX кыл.
3. Афанасьев Клим – Үөһээ Бүлүү, IX кыл.
4. Бадаев Митя – произв.
5. Бадаева Паша - Хампа, IX кыл.
6. Гоголева Нюта - Хампа, IX кыл.
7. Еремеев Максим - Хампа, IX кыл.
8. Иванов Коля - Танара, IX кыл.
9. Майорова Люда - Хампа, IX кыл.
10. Сивцева Нюта - Хампа, IX кыл.

1966-67 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 156 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – 10, үөрэх билиитэ 90%.

Пионердар – 54, үөрэхтэрэ 92%.

Оскуола үрдүнэн билии – 81,6%.

Быйыл VIII кылааһы бүтэрдилэр:

1. Тонгосов Коля
2. Кондаков Алеша
3. Семенов Коля
4. Долонова Лина
5. Яковлева Маша
6. Ионов Клим
7. Скрябина Галя

8. Колтовской Толя
9. Егоров Саша
10. Митясова Ксения
11. Алексеев Коля
12. Сивцев Коля
13. Семенов Кирилл

1967-68 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 165 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – 6, үөрэх билиитэ 100%.

Пионердар – 68, үөрэхтэрэ 89%.

Оскуола үрдүнэн билии – 85%.

Быйыл VIII кылааһы бүтэрдилэр:

1. Алексеева Катя- Дьокуускай, киномеханик
2. Афанасьева Еля - Үөһээ Бүлүү, IX кыл.
3. Борисов Ганя - Хампа, IX кыл.
4. Григорьева Шура - Хампа, IX кыл.
5. Евсеев Дима - Бүлүү, IX кыл.
6. Егоров Ваня – Ньурба, профтехучилище
7. Егоров Руслан - Хампа, IX кыл.
8. Егорова Лия - Хампа, IX кыл.
9. Еремеева Тома - Хампа, IX кыл.
10. Иннокентьева Маша – произв.
11. Каратаева Наташа - Танара, IX кыл.
12. Колтовская Настя - Бүлүү, IX кыл.
13. Мальцева Маша – Дьокуускай, киномеханик
14. Никифорова Ира – ЯМУ
15. Прокопьева Катя - Бүлүү, IX кыл.
16. Сергина Марина - Хампа, IX кыл.
17. Сивцев Толя - Хампа, IX кыл.
18. Скрябин Толя - Хампа, IX кыл.
19. Степанова Лида - Хампа, IX кыл.
20. Федорова Ксения - Танара, IX кыл.

1968-69 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 173 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – 8, үөрэх билиитэ 100%.

Пионердар – 62, үөрэхтэрэ 93,5%.

Оскуола үрдүнэн билии – 88,5%.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Иванов Иннокентий Николаевич - завуч
3. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
4. Борисова Степанида Даниловна – математика, VI
5. Гоголева Евдокия Гаврильевна – II кылаас

6. Александров Роман Иванович – математика
 7. Степанова Аграфена Васильевна – III кылаас
 8. Семенов Иннокентий Тимофеевич – труд
 9. Гоголев Андрей Федорович – нуучча тыла, VIII
 10. Тимофеева Мария Григорьевна - I кылаас
 11. Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель
 12. Матвеева Екатерина Герасимовна – саха тыла, V
 13. Федоров Геннадий Егорович – физкультура
 14. Колтовская Елизавета Афанасьевна – ст. пионербаһаатай
- Оскуоланы бүтэрбит оҕолор:

1. Александров Володя - Хампа, IX кыл.
2. Алексеева Маша – произв.
3. Афанасьева Таня – Үөһээ Бүлүү, IX кыл.
4. Гоголева Марина - Хампа, IX кыл.
5. Долонов Коля - Хампа, IX кыл.
6. Каратаев Сеня - Хампа, IX кыл.
7. Каратаева Маруся - Хампа, IX кыл.
8. Майоров Сеня - Хампа, IX кыл.
9. Спиридонова Маша – ЯПУ (ДО)
10. Скрыбин Коля - Бүлүү, IX кыл.
11. Санникова Мила – произв.
12. Унарова Марина - Хампа, IX кыл.
13. Терентьева Дуня – ЯПУ (ДО)
14. Яковлева Лана - Хампа, IX кыл.

Ленин юбилейын көрсө араас үлэлэр бардылар. 122 маһы олортулар, 120 араас учебнай нагляднай пособие оҥоһулунна. Ленинскэй ааҕылар буолаллар.

1969-70 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 171 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – 16, үөрэх билиитэ 100%.

Пионердар – 68, үөрэхтэрэ 92,6%.

Оскуола үрдүнэн билии – 89,8%.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Иванов Иннокентий Николаевич - завуч
3. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
4. Борисова Степанида Даниловна – математика
5. Гоголева Евдокия Гаврильевна – III кылаас
6. Семенова Мария Даниловна - I кылаас
7. Александров Роман Иванович – математика
8. Степанова Аграфена Васильевна – II кылаас
9. Семенов Иннокентий Тимофеевич – труд
10. Гоголев Андрей Федорович – нуучча тыла
11. Тимофеева Мария Григорьевна - I кылаас

- 12.Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель
- 13.Матвеева Екатерина Герасимовна – саха тыла
- 14.Иванов Николай Семенович
- 15.Семенова Мария Михайловна
- 16.Мягчегиров Илья Николаевич

Оскуоланы бүтэрбит оҕолор:

1. Алексеева Еля – произв.
2. Алексеева Таня - Хампа, IX кыл.
3. Абрамова Даша - Хампа, IX кыл.
4. Иннокентьева Нюта - Хампа, IX кыл.
5. Иванова Маша - Хампа, IX кыл.
6. Кондратьева Тоня - Хампа, IX кыл.
7. Семенова Дуня - Хампа, IX кыл.
8. Семенова Тоня - Хампа, IX кыл.
9. Скрябина Ира - Хампа, IX кыл.
- 10.Яковлева Уля - Хампа, IX кыл.
- 11.Чемпоров Сеня - Хампа, IX кыл.
- 12.Каратаев Кирилл - Хампа, IX кыл.

1970-71 үө.дь.

Оскуола үрдүнэн 176 оҕо үөрэннэ.

Комсомолецтар – үөрэх билиитэ 100%.

Пионердар – 66, үөрэхтэрэ 95,4%.

Оскуола үрдүнэн билии – 88,8%.

Дружина «Мэлдьи бэлэммин!» диэн Марш усулуобуйаларынан үлэлээтэ.100% I, IV кылаас этэрээттэрэ буоллулар.

Учууталлар:

1. Афанасьев Николай Иванович – директор
2. Иванов Иннокентий Николаевич - завуч
3. Борисов Иннокентий Афанасьевич – биология
4. Борисова Степанида Даниловна – математика
5. Гоголева Евдокия Гаврильевна – нач. кылаас
6. Семенова Мария Даниловна – нач. кылаас
7. Александров Роман Иванович – математика
8. Степанова Аграфена Васильевна
9. Семенов Иннокентий Тимофеевич – труд
- 10.Гоголев Андрей Федорович – нуучча тыла
- 11.Тимофеева Мария Григорьевна - I кылаас
- 12.Абрамова Евдокия Прокопьевна – воспитатель
- 13.Матвеева Екатерина Герасимовна – саха тыла
- 14.Веревкин Рудольф Иванович
- 15.Семенова Мария Михайловна

Оскуоланы бүтэрдилэр:

1. Александров Саша
2. Колтовская Тоня

3. Еремеева Тамара
4. Гоголев Максим
5. Иванова Лида
6. Иннокентьева Фекла
7. Прокопьева Ольга
8. Кондратьева Валя
9. Каратаев Афоня
10. Каратаева Клара
11. Каратаева Ольга
12. Яковлева Еля
13. Фомин Илья
14. Унаров Кеша
15. Дмитриева Люба

Бу дьыл ССКП XXIV съеһэ буолан ааста. Пионерскай организация үйэ аһардаах юбилейыгар бэлэмнэнэр. Оскуола туох баар иитэр-үөрэтэр үлэтин ити даталарга анаата.

Быйыл оскуола оформлениеҕа I миэстэни, творчествоҕа III миэстэни ыллыбыт, оройуонна ытыллыбыт физика, химия, математика олимпиадаларыгар бастаан көһө сылдьар кубогы ыллыбыт.

Пришкольной участок бастын үүнүүнү ылла. Ол түмүгүнэн Колтовская Тоня (VIII кылаас юнната) ВДНХ быыстапкатыгар кыттар чиескэ тигистэ.

Краеведческой музейдар куоталаһыларыгар эмиэ I миэстэни ылан, РСФСР Бочуотунай грамотатынан наһараадаланныбыт. VII кылаас үөрэнээччитэ Афанасьев Тихон туристической слекка кыттан экскурсияҕа барда.

Пионердарга «правофланговой» этэрээт аатын ингэрэннэр V кылаас үөрэнээччитэ Александрова Саргылана «Орленок» лаабырга сынньана барда. 4 оҕо комсомольскай уонна пионерскай активтар лаабырдарыгар оройуонна сынньаннылар. 5 пионер Танара пионерскай лаабырыгар сынньанна.

Оҕолор сайын от хомууругар, кирпииччэ үктээһинигэр үлэлээтилэр. Өссө ученической биригээдэ тэрилиннэ. Ону рабочай Иванов Николай Семенович салайда. Бу биригээдэҕэ 40 оҕо үлэлээтэ, хортуоппуй көрдүлэр.

I кылаастар сана программанан үөрэннилэр. Бу кылаас учуутала Гоголева Евдокия Гаврильевна 100% үөрэх билиитин ситистэ. 4 оҕо наар «5» сыананан кылаастарын түмүктээтилэр:

1. Александрова Фая
2. Афанасьева Яна
3. Иванова Валя
4. Степанов Филипп

**ЫБСЛКС Киин комитетын «Бастын пионербаһаатайга»
знагынан бэлиэтэммит
Гоголева (Майорова) Евдокия Гаврильевна**

Евдокия Гаврильевна 1934 сыллаахха балаҕан ыйын 10 күнүгэр Бүлүү оройуонун Дьооху нэһилиэгэр холкуостаах дьиэ кэргэнгэ төрөөбүтэ. Аҕата Гаврил Иванович сэриигэ ынырыллыар диэри «Түмсүү» колхозка хонуу биригэдьиirinэн үлэлээбит. 1942 с. иккис ынырыкка баран сэрии хонуутугтан эргиллибэтэх. Ийэтэ Матвеева Мария Иннокентьевна 4 кыра оҕотун кытта эргиччи туран хаалбыта. Ийэлэрэ оҕолорун атахтарыгар туруораары сэрии кэмигэр колхоз араас үлэтигэр сылдыбыт, ыанньыксыттаабыт, от-мас тийсэрэ, үүт астааччы да буолбут. Дьиэ ис-тас үлэтэ оҕолор үрдүлэринэн барбыта. Ийэлэригэр көмөлөһөн фермаҕа ньирэй этэрсэллэрэ, оҕус сиэтэллэрэ, от-мас бэлэмнэхэллэрэ.

Сэрии ыар кэмнэригэр оҕолору үөрэтии тохтотуллубатаҕа. Дьоохуга начальнай оскуола эрэ баара. Үөрэхтэрин салгыы 9 кестөөх Балаҕаччыга бараллара. Билэр ыалларынан, интернатынан олороллоро. Ийэтэ ыалга айах биэрэр туга да суоҕа. Евдокия үөрэниэн наһаа баҕарара, начальнай оскуоланы үчүгэйдик бүтэрэн учууталлара да салгыы үөрэттэрэр баҕалаахтара.

Маньык олодохторуна Дьоохуга Балаҕаччыттан интернакка оҕо хомуйа диэн фронтовик учуутал Николаев Афанасий Иннокентьевич атынан тийэн кэлбит. Евдокия Гаврильевна үөрэхтэнэн учууталлаан айаҕын ииттиэх быатыгар үтүө киһи түбэхэн салгыы интернакка олорон үөрэнэр буолбута.

Эдьийэ Матрена Гаврильевна Бороҕон киһитигэр Саввинов Дмитрий Николаевичка кэргэн тахсан Бороҕонно көһөн кэлбиттэрэ.

Бүлүү педучилищетыгар үөрэнэн 1956 с. бүтэрбит. Үөрэхтин бүтэрэн хоту Үөһээ Дьааны Сартан аҕыс кылаастаах оскуолатыгар начальнай кылаас учууталынан ананан барбыт. Олус үөрэххэ баҕалаах оҕолору үөрэтэн эбэм учуутал идэтин сөбүлээбит. 3 сыл үлэлээн баран 1959 с. дойдутугар кэлэн пионербаһаатайынан, учууталынан үлэлээбит.

Урукку пионербаһаатай эбээһинэхэ учууталга общественной ноҕурууска быһыытынан сүктэриллэрэ. (Хойукку эрэ баһаатайдар босхоломмут, хамнастаах, бэйэтэ туһунан штат курдук үлэлиир буолбуттара.) Эдэр эрчимнээх үлэһит буолан икки үлэни дьүөрэлээн илдэ сылдыбыт диэн санааҕа кэлэбин. Туох баар оскуола үлэтэ пионерскай дружина тула барара: «Тыыннаах муннук» кыылларын көрүү-истии, пришкольной участок үүнээйитин көрүү-харайыы, кыраайы үөрэтэр музейга матырыйаал хомуйуу, экспонаттары оноруу, колхозка көмөлөһүү, о.д.а. үлэлэр.

Ол сыралаах үлэ түмүгүнэн Бороҕон оскуолатын пионердара 1960-61 үөрэх дьылын түмүгүнэн Республикаҕа II миэстэни ылан Бочуотунай грамотанан, Приморьеҕа путевканан наҕараадалааммытара.

Евдокия Гаврильевна үлэтин сыаналаан 1962 сыллаахха ЫБСЛКС Киин комитетын «Бастын пионербаһаатайга» знагынан бэлиэтээбиттэрэ, М.Нартахова илии баттааһыннаах САССР Верховнай Совет Президиумун Бочуотунай грамотатынан наҕараадалаабыттара.

1965 с. дылы пионербаһаатайынан үлэлээн баран төрөппүт комитетын салайар буолбута. Төрөппүттэргэ оҕо иитиитин туһунан лекциялар, всеобуч,

оҕо аһылыгын, интернатынан хааччыллыы, зоналарынан үлэ курдук араас хабааннаах үлэ барара. Олорор сирдэринэн үөрэххэ куоталаһыы тэриллэрэ. Сайынны үлэ, сынньалан лаагырдара эмиэ төрөппүт комитетын нөнгүө ытыллара.

Евдокия Гаврильевна оскуолаҕа 39 сыл үлэлээбитин тухары 260-тан тахса оҕону үөрөспит, 16 кылааһы үөрэтэн таһаарбыт. 1995 сылтан бочуоттаах сынньаланна олорор.

Эмиэ учуутал идэлээх Гоголев Андрей Федоровичы кытта ыал буолан 4 оҕону төрөтөн, иитэн-үөрэтэн бары үрдүк үөрэхтээх үлэһит дьоннор:

1. Гоголева Саргылана Андреевна – Россия, Саха сирин доруобуйатын харыстабылын туйгуна, Бүлүүтээҕи аптека провизора, Хабаровской фарминститутун бүтэрбитэ. Максим диэн уол оҕолоох.
2. Мальцева Матрена Андреевна – Бороҕон оскуолатын начальнай кылааһын үрдүк категориялаах учуутала, Саха сирин үөрэҕириитин туйгуна, Бүлүү педучилищетын, СГУ саха салаатын бүтэрбитэ. Алена диэн кыыстаах.
3. Гоголев Андрей Андреевич – икки үрдүк үөрэхтээх, СГУ физкультурнай уонна горнай факультетын бүтэрбитэ, атын идэҕэ үлэлиир. Революй, Дайана, Карина диэн оҕолордоох.
4. Гоголева Лена Андреевна – Айылҕа харыстабылын министерствотыгар үлэлиир, СГУ биолого-географической факультетын бүтэрбитэ. Катя, Эльдар, Диана диэн оҕолордоох.

Евдокия Гаврильевна наҕараадалара:

- 1984 с. «Старший учитель» звание;
- 1986 с. «Ветеран труда»;
- 2005 с. «Ветеран ВОВ 1941-1945 г.г.» юбилейнай знак;
- 2005 с. «60 лет Победы в ВОВ 1941-1945 гг.» юбилейнай медаль;
- 1997 с. «Маршал Советского Союза Жуков» юбилейнай медаль;
- 1995 с. «50 лет Победы в ВОВ 1941-1945 гг.» юбилейнай медаль;
- 1974 с. «Победитель социалистического соревнования 1974 г.» знак;
- 1962 с. «Лучшему пионерскому вожатому» ЦК ВЛКСМ значога;
- 1958 с. Почетная Грамота Якутского обкома ВЛКСМ за активную работу в комсомоле в связи с 40-летием ВЛКСМ;
- 1962 с. Почетная Грамота Президиума Верховного Совета ЯАССР в связи с 40-летием пионерской организации, за активное участие в развитии пионерского движения в ЯАССР;
- 1967 с. Почетная Грамота министерства просвещения ЯАССР и Обкома профсоюза за высокие показатели в учебно-воспитательной работе;
- 1972 с. Почетная Грамота министерства просвещения ЯАССР и Обкома профсоюза за заслуги в воспитании молодежи в связи с 50-летием пионерской организации;

- 1978 с. Почетная Грамота ЯРИУУ за доклад на тему: «Использование экспонатов школьного краеведческого музея при обучении грамоте на уроках якутского языка в I классе» в XXVI республиканских «Педагогических чтениях»;
- 1981 с. Почетная Грамота райкома КПСС, райсовета, райкома ВЛКСМ за I место среди ЛТО по овощеводству в летней трудовой четверти;
- 1960, 1966, 1981, 1985 сс. Почетная Грамота Вилуйского райкома КПСС, исполкома райсовета за высокие показатели в учебно-воспитательной работе;
- 1972, 1974, 1985 сс. Почетная Грамота Вилуйского отдела народного образования за безупречную работу в развитии народного образования;
- 2005 с. Благодарность Президента Республики Саха (Якутия) Ветерану Великой Отечественной войны (1941-1945 гг.)

ПРИМОРЬЕҒА ЭКСКУРСИЯ
(Борофон оскуолатын үөрэнээччилэрэ төрөөбүт колхозтарыгар
көмөлөһөн Японской муора кытылыгар сынньаланнарын
туһунан старшай пионербаһаатай
Гоголева Евдокия Гаврильевна ахтыытыттан)

1961 сыл ыам ыйын 23 күнүгэр Дьокуускай куоракка республика оскуолаларын эдэр туристарын быыстапкага аһылыбыта. Ол тэрээһингэ Борофон сэттэ кылаастаах оскуолатын туристара элбэх сыл походтарга сылдьан муспут экспонаттарыттан ыһпыттара. Хамыһыйа биһиги оскуолаттан барбыт экспонаттары сыаналаан, конкурс II бочуоттаах миэстэтин анаабыта уонна Приморьеҕа экскурсияҕа барар путевканы биэрбитэ.

Ити путевка быһыытынан оскуола 10 туристара бэс ыйын 26 күнүгэр Бүлүүттэн айанга турбуттара. Оччотообу кэмгэ төрөөбүт түөлбөлөрүттэн тэлэһийбэтэх оҕолорго туох барыта санга, сонун этэ. Иккис өртүнэн, саха диэн норуоту сирэйдээн көрдөрүү элбэҕи эбээстиир курдуга. Оҕолор аан бастаан самолетунаан көтүүлэрэ буолан, үөрүү-көтүү, кэрэхсээһин мунгура суоҕа. Салайааччынан, оччолорго пионербаһаатай эбээһинэһин толорооччу, 26-лаах эдэр учуутал мин барсыбытым. Оҕолор олохторун иһин эппиэтинэс, кинилэри миэстэлэрин олохтоһун, кылгас кэм иһигэр наадалааҕы көрдөрүү-иһитиннэри, күннээбин сөптөөхтүк былааннаан аттарыы, айан кэрэхсэбиллээх өрүттэрин бэлиэтэнэн иһии – барыта мин санныбар сүктэриллибитэ.

Дьокуускай куораты үс күн сиһилии көрөн экскурсияларга сылдыбыһпыт. Ордук Е. Ярославской аатынан кыраайы үөрэтэр музейи оҕолор биһирээн көрбүттэрэ.

Тахтамыгдаҕа диэри самолетунаан көтөн тийээт, поһынан ааһа турбуһпут. Сучан куоракка тийэн тохтоотубут. Манна биһиги Приморье эдэр туристарын VIII сүлүөтүгэр кыттыыны ыллыбыт. Сүлүөт үс хонукка тыаҕа буолла. Оҕолор араас сир туристарын кытта доҕордустулар, аадырыстарын бэрсистилэр. Тэрийэр хамыһыйа биһиги оскуолабыт туристарын дипломунаан наҕараадалаата, өйдөбүннүк альбом бэлэхтээтилэр.

Бу куоракка өссө 21 №-дээх шахтаҕа сырытыннардылар. Үөһээни кэрдийи көрдүбүт, онтон дириггэ оҕолору көнгүллээбэтилер. Маны таһынан 2 №-дээх оскуолаҕа ыалдыттаатыбыт.

Оскуола бэртээхэй садын кэритэ сылдьан директордара Иван Андреевич кэпсээтэ. Оҕолору садка үүннэриллибит отоннорунан уонна хортуоппуйунан күндүлээтэ, үөрэнээччилэр ааттарыттан «Борьба за Советскую власть на Приморье» диэн кинигэни бэлэхтээтэ, бэл оҕолор садтан сиппит моонньоҕону, крыжовнигы хомуйан сиһилэрин көнгүллээтэ. Сайынны кэм буолан оскуолаҕа өрөмүөн бара турара, онуоха үөрэнээччилэр бэйэлэрэ үлэлииллэрэ.

Салгыы Приморье портовой куоратыгар Находкаҕа айаннаатыбыт. Манна моряктар кулууптарыгар тохтоотубут. Тийдэхпит киэһэ кулууп директора Москваттан кэлэ сылдьар артыыстар концерттарыгар биһигини босхо сырытыннарда.

Находка балыксыттарыгар экскурсияға сырыттыбыт. Балыгы хайдах тууһууларын көрдүбүт. Консерва баанкаларын хайдах онгороллорун илэ харахпытынан көрөн сөхтүбүт.

Үһүс күммүтүгэр пионердары кытары Японской муора арыытыгар күүлэйдээтибит. Үйэбитигэр аан бастаан муораны көрүүбүт, муораға сөтүөлээһиммит, муора харамайдарын көрүүбүт бу айаммыт умнуллубат түгэннэриттэн сүрүн чааһыгар киирбитэ.

Түмүк куораппытыгар Приморье киинигэр – Владивостокка хас да хоннубут. Сүрдээх кэрэ куорат. Биһигини 11 №-дээх оскуола коллектива олус эйэбэстик көрүстэ. Театрга, циркэбэ, киин маһаһыннарға сырыттыбыт. Владивосток куорат исторической миэстэлэрин билистибит. Арсеньев аатынан литературнай уонна байыаннай-исторической музейдарға сырыттыбыт.

Умнуллубат түгэнинэн Приморье телевидениетыгар оҕолорго ананнаах биэриигэ кыттыыбыт буолбута. Саха сириин оҕолорун ааттарыттан 3 оҕону тыл этиттилэр. Онуоха биһиги туристарбыт Катя Долонова – оскуола туристической үлэтин туһунан, Роза Семенова – пионерской үлэни, оттон III кылааһы наар үчүгэй сыананан бүтэрбит, саамай аччыгый турист Клим Афанасьев Приморьеға сылдьан тугу сөбүлээбитин кэпсээтилэр.

Бу эдэркээн оҕолор билигин сүүнэ дьон буола улааттылар, ыал эбээлэрэ, эһээлэрэ буоллулар. Бары да сөптөөх идэ ыланнар үлэ үөһүгэр сылдьаллар. Ол курдук, Павел Тимофеев - Бүлүү куорат «Кэскил» оҕо киинин уруһуйга учуутала, Августина Сивцева – улуус ЖКХ управлениетын кылаабынай бухгалтер, Розалия Семенова - үрдүк педагогической үөрэхтэнэн өр сылларға СГУ студэннарыгар иитэр үлэбэ воспитателинэн үлэлээбитэ, Степан Быкалыров – тыа хаһаайыстыбатын үөрэбин бүтэрэн Бороҕонго кэккэ сылларға салайар үлэлэргэ сылдьыбыта, ПК председателинэн сылдьан пенсияға тахсан олоһор, Валерий Павлов – механик идэтин баһылаан Хампа сэлиэннэтин баһылыгынан, инбэлииттэр дьиэлэрин директорынан үлэлээбитэ, Антонина Яковлева - үрдүк геолог үөрэхтээх, Климентий Афанасьев – элбэх үрдүк үөрэх кыһаларыгар киирэн, бэйэтин суолун көрдөөн, билигин предприниматель. Эдэр саастарыгар суорума суолламмыт дьылбалаах үөрэнээччилэрбин харааста саныыбын: фельдшер-акушер идэлээх Катя Долонова былаҕайга былдьаммыта, киномеханик үөрэхтээх Родион Федоровы ыарахан ыарыы ылан барбыта, продавец идэлээх Христина Сергина эмиэ биһиги ортобутугар суох. Ол гынан баран, кэннилэригэр хаалбыт кэскил ыччаттара кинилэр ааттарын ааттата сылдьалларыттан киһи үөрэр.

Приморьеға айан туристы сылдьыбыт оҕолор өйдөрүгэр-санааларыгар сүппэтти инмит буолуохтаах, кинилэр олохторугар-дьаһахтарыгар үтүөбэ-кэрэбэ, сайдыыга тириэрдэр сирдьит сулус буолан өр сылларға сыдыайбыт өнгөлөөбө саарбахтаммат.

1964 сылтан сағаламмыт
«Хорошие поступки» илиинэн суруллан тахсар сурунаал

Ваня.

Сэттис кылаас оґолоро оскуола тыыннаах муннугар дежурство бэрээдэгинэн араас үлэлэри, кэтээн көрүүлэри ыыталлар.

Кондаков Ваня уочараттаах дежурствотыгар кэлэн көтөрдөрү, кылллары рацион быһыытынан аһатан баран, таннаары туран, оһох ааныгар сытар мас умайан эрэрин көрөр уонна түргэнник уунан умуруорбут.

Кырдыаґастарга көмөлөс.

Күһүөрү сайын үлэни кыайар дьон барыта үлэґэ сылдыар кэмэ. Дьииэґэ кырдыаґас эмээхситтэр уонна оґонньоттор хаалаллар. Оскуола оґолоро үөрэхтэрэ сағаланаары, үөрэнэ барарга бэлэмнэнэллэр. VI кылаас үөрэнээччитэ Валя Александрова бэйэтин ийэтигэр көмөлөһөн, дьииэтин сыбаан, иһин сууйан бүтэрбитэ.

Валя онон эрэ бүппэтэґэ. Кинилэр аттыларыгар соґотоґун олорор Анна Егорова диэн эмээхсин дьииэтэ хомуллубатаґын бэлиэтии көрбүтэ. Сарсыннытыгар Валя бу эмээхсин дьииэтин үрүттэри-ойоґостору барытын сууйан биэрбитэ.

Эмээхсин Валяґа олус улаханлык махтааммыта.

Сэргэх буол.

Быйыл күһүн кыһын хойутаан кэлбитэ. Ол иһин ынах сүөһү өргө диэри ходуһаґа аһаабыта. Самыырдаах хаар түһэ-түһэ тонгон испитэ. Күөллэр уулара өргө диэри тоно-тоно ирэн, мууһа чараас этэ. Онуоха эбии күөллэрбит уулара уолан, бадараанынан көрөн тураллар. Сүөһү уулууругар ууну булбат сирэ.

Итинник күннэртэн биирдэстэригэр, утатан ыксаабыт 3 ынах, ууга киирэн өрүһүнээри, сымнаґас бадараан устун киирэн иһэн батыллан хаалбыттар.

Ону Алексеев Гриша убайын Афоняны кытта көрөн дьонго тыллаабыттар. Сотору элбэх киһи мустан, хостоон таһаарбыттар уонна бары дьииэлэригэр төннүбүттэр.

Афанасий Семеновичтаах ынахтара (кинилэртэн ким да суох эбит) бэйэтин кыаммат буолбутун Гриша убайын кытта буостуктаспыт.

Ити сылдыан Гриша кэннин хайыһан көрбүтэ, биир ынах эмиэ киирэн батыллан хаалбыт. Гриша тугу да ғыныан булбатах. Хаһытаан көрбүт, ким да истибэтэх. Онтон саатын өйдүү биэрэн, сулбу тардан ылан икки төгүл

ышпыт. Дьон саа тыаһын истэн дьэ төннүбүттэр уонна көмөлөөн хостообуттар.

Киһиэхэ болҕомтолоох буол.

Быйыл күһүн колхоз хортуоппуйа өргө диэри хостоммокко сышпыта. Онтон хаар баттаары ыксатан, оскуолаттан көмө көрдөөбүттэригэр, VI кылаас оҕолоро биир нэдиэлэ устатыгар хортуоппуй хостоонунугар барбыттара.

Сылдьар сирдэрэ ыраабынан Майорова Люда, Александрова Клава биир киэһэ хонон хаалбыттара. Ити киэһэ оҕолор хортуоппуй таһытыгар эмээхсиннэ көмөлөспүттэрэ.

Ыкса киэһэ телятница Васильева Мария ньирэйдэрин көрдөөн булбакка төннөн кэлбитэ. Кини сылайан Люданы уонна Клаваны ньирэйдэрин көрдөһөллөрүгэр көрдөспүтэ.

Кыргыттар төһө да сылайдаллар аккаастаабатахтара. Бэрт өр көрдөөн хомус иһиттэн булан аҕалбыттара. Мария кыргыттарга истинник махтаммыта.

Бэйэтэ учуутал.

Биһиги Нинабыт – бэйэтэ учуутал. Нина Каратаева I кылааска үөрэнэр. Кини үөрэбэр туйгун, кылааска бэрээдэктээх.

Кылаастан оҕо ыалдьан кэлбэтэбинэ, Нина ким хайа иннигэр тылланан ол оҕо күннээҕи уруогун баран өйдөтөр. Нина ыалдыа сытар доҕотторугар хаста да баран көмөлөстө. Оҕолор кини үчүгэйдик өйдөтөрүн иһин «Бэйэтэ учуутал» дииллэр.

1966 с.

Иккис кылаас үөрэнээччитэ Афоня.

Афоня табаарыстарыгар, ордук кыра оҕолорго болҕомтолоохтук сыһыаннаһар.

Кини Иванов Володя мэниктии сылдьан түптэ уотугар түһэн танаһа умайа сылдьарын өрүһүйбүтэ.

Биир эмиэ маннык түбэлтэ баар. Чемпоров Виктор баран иһэр трактор сыарҕатыгар олорсоору, охтон троска эриллибитин көрө биэрбитэ. Володя тракториһы тохтоппута. Афоня Викторы тростан арааран атын сиргэ илдьибитэ.

Афоня – маладьыас! Мэлдьитин ити курдук болҕомтолоох буол.

1966 с.

Еля Яковлева.

Еля табаарыһыгар Еля Каратаеваҕа уруогун ыйыта киирбит. Көрбүтэ 3 саастаах Саша муостаҕа олорон эрэн испиискэ маһын умата-умата муоста хайаҕаһынан уга олорор эбит.

Еля түргэнник Сашаттан испиискэтин былдьаан ылбыт. Муоста хайаҕаһыгар уу куппут. Оҕо дьоно кэлиэр диэри Еля Сашаны кытта оонньообут. Саша дьонноро Еляҕа улаханнык махтаммыттар.

1966 с.

Табаарыспытыгар көмөлөһөбүт.

Павел, Володя, Никита, Валерий II кылааска бииргэ үөрэнэр табаарыстара Игнатий дьоно ыарыһахтар. Ону оҕолор бэркэ диэн билэллэр.

Оҕолор Игнатийга баран мас эрбэхэллэр, хаар баһаллар. Ол иһин ити оҕолорго Игнатий олус махтанар.

Кыаммакка, ыарыһахха көмөлөһөр – бу хайҕаллаах суол. Өрүүтүн бу үтүө быһыыгытын умнуман.

Оҕолору быһаата.

1967 сыл, саас кулун тутар саната. II кылаас үөрэнээччитэ Иванова Маруся таһырдыаттан дьиэҕэ киирбитэ, буруо бөҕөтө. Маруся түргэнник хостору көрбүт.

Абрамов Егор Иванович хоһугар бэйэлэрэ эрэ хаалбыт кыра оҕолор испиискэни уматан маска даҕайбыттар. Ол төлөнө ыйанан турар маарыланы сиэбит уонна истиэнэни салаан электрическэй проводы сиэн эрэр эбит.

Маруся хотонно сылдьар дьонугар сүүрэн тахсан тыллаабыт. Дьон түргэн үлүгэрдик сырсан кэлэк уоту умуруорбуттар.

Ити курдук Маруся элбэх оҕону быһаабыт.

Чизинэй буолуохха.

Унарова Марина (II кылаас) уонна Еремеева Лариса оонньоуу сылдьан дьиэ таһыттан харчылаах кумааһынньыгы булан ылбыттар.

Сүбэлэхэн баран Лариса эбэтигэр киллэрэн биэрбиттэр. Харчылаах кумааһынньык Лариса эбэтин сүтүгэ буолбут. Лариса эбэтэ оҕолору хайҕаабыт уонна махтаммыт.

Биһиги ортобутугар өссө да чизинэй оҕолор элбэхтэр. Ол курдук Кондаков Володя, Каратаев Вова, Колтовской Трофим эмиэ сиртэн араас сүппүт маллары буланнар хаһаайыннарыгар төннөрбүттэр.

Оџолоор, барыга-бары чиеһинэй буолуохха наада. Кыратык да сымыйалыыр сатамнат. Эбэтэр өс хоһооно этэрин курдук «кыраттан улахан үөскүүр».

1968 с.

Түмүк

Пионерия туһунан хомуйбут матырыйаалбыттан көрдөххө, урукку кэм оџолоро бииргэ түмэр, сомоџолуур тэрилтэлээх буоланнар сүрдээх олоххо, үөрэххэ көхтөөх, сизэр-майгы өттүнэн чиеһинэй, аһыныгас эбиттэр. Маны барытын пионерскай тэрилтэ иилээн-саџалаан аџалбыт. Онно сүрүн сирдьитинэн, аџа табаарыс быһыытынан старшай пионербаһаатай сылдыбыта.

Летопись көрдөрөрүнэн бастакы пионербаһаатайдар манныктар:

1. Павлов Николай Афанасьевич – 1946 с.
2. Попова Вера Ильинична – 1946 с.
3. Александров Роман Иванович – 1947 с.
4. Гоголева Мария Федоровна – 1951 с.
5. Сергеева Августина Алексеевна – 1952 с.
6. Лакомкина Людмила Николаевна – 1953 с.
7. Гоголева (Майорова) Евдокия Гаврильевна – 1959 с.
8. Тимофеева Мария Григорьевна – 1965 с.
9. Колтовская Елизавета Афанасьевна – 1968 с.

Кэнники көлүөнэ Дмитрий Алексеевич Гуляев аатынан оџо пионерскай тэрилтэтин салайбыттара: Фомина Тамара Васильевна, Чемчоева Ирина Васильевна, Мальцева Матрена Андреевна, Каратаева Изабелла Геннадиевна.

Гоголева Евдокия Гаврильевна пионербаһаатайынан үлэлээбит сылларыгар (1959 - 1965 сс.) пионерскай тэрилтэ кэккэ ситиһиилэрдэммитин история саһарбыт лиистэрэ кэрэһэлииллэр.

ТУҢАНЫЛЛЫБЫТ ЛИТЕРАТУРА

1. Александров Р.И. Борогон нэһилиэгэ XX-с үйэгэ. Бүлүү, 2002.
2. Летопись школы. Рукопись.
3. Хорошие поступки. Рукопись. 1964.
4. Владивостокка сылдьан /Сергина Т., Долонова К./ Колхоз суола, 01.08.1961.
5. Приморьега экскурсия /Майорова Е./ Колхоз суола, 01.08.1961.
6. Пионерскай тэрилтэ 40 сыла. Саха АССР Верховнай Советын Президиумун ыйаага. Кыым, 29.05.1962.

**ЫБСЛКС Киин комитетын «Бастын баһаатайга» бэлиэлээх
Гоголева Евдокия Гаврильевна**

**Гоголева Евдокия Гаврильевна уонна кини кэргэнэ
Гоголев Андрей Федорович**

Евдокия Гаврильевна оскуола оболорун кытта көрсүһүүгэ

Ветеран учууталлары кытта